

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Plan- och bygglagen
Då, nu och sen

Yvonne Svensson
ställföreträdande generaldirektör och rättschef

Varför finns det plan- och byggregler?

- Skapar ”ordning och reda”
- Reglerar förhållningssätt mellan människor och mellan människor och det allmänna
- Lagar ska vara långsiktiga och hållbara

Kort historik

- Åtta olika utredningar och över 250 olika lagförslag låg till grund för ”nya” PBL som trädde ikraft 2 maj 2011.
- PBL skulle bli tydligare, effektivare och enklare. Det skulle bli en ökad förutsägbarhet för enskilda och företag 😊
- Första ändringen i PBL kom redan innan lagen trädde ikraft
- Fram till nu har det skett ca 50 ändringar i lagen

Materiella och processuella regler i PBL

- *De materiella reglerna* bestämmer en viss nivå på det som planeras/ byggs avseende lokalisering, placering och utformning. Exempel på detta är reglerna i 2 och 8 kap. PBL.
- *De processuella (formella) reglerna* handlar om vilka processer och administrativa beslut som lagen anger för att säkerställa att de materiella kraven följs. Exempel på detta är krav på detaljplan, krav på bygglov eller på att ha kontrollplan i ett ärende.

Materiella reglerna 2 kap. & 8 kap. PBL

Två sidor av samma mynt:

- Hälsa säkerhet
- Skydd mot brand
- Hushållning med energi och vatten
- Hantera avfall
- Tillgänglighet för personer nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.
- Elektronisk kommunikation/bredband
- Med mera

Materiella och formella regler i PBL

- De allmänna intressena i 2 kap. hanteras i regionplan, översiktsplan, detaljplan och förhandsbesked/lov
  - Tillsyn utövas av regeringen, länsstyrelsen och kommunen
- Kraven i 8 kap. hanteras i huvudsak i lov och byggprocessen
  - Tillsyn utövas av kommunen och Boverket (och Arbetsmiljöverket)

Allmänna och enskilda intressen

- Risk för snuttifiering
- Alla sektorsfrågor ska/vill ha en egen paragraf
- Viktigast är de stora allmänna intressena
- Ska "tas om hand" i all planering och vissa andra beslut
- Bra och tydlig koppling till RP och ÖP
- Inte lika tydlig lagteknisk koppling till DP

Hur gick det med regionplaner?

- Ska ske i Stockholms län och Skåne län
- Ska ge vägledning för beslut om ÖP, DP och OB
- Ska hantera allmänna intressen inom länet
- Många planeringsfrågor är komplexa och måste hanteras i ett större sammanhang ex. vis infrastruktur, klimat, dricksvattenförsörjning, regional bostadsförsörjning, mellankommunala frågor
- Finns även en lag om regionalt utvecklingsansvar

Nationell planering?

- En del planeringsfrågor är statliga, nationella och komplexa
- En nationell statlig planering för markområden (jfr havsplanering)
- Skulle ersätta riksintressesystemet
- När?

Översiktsplaner

- Har blivit mer strategisk med ”nya” PBL
- Viktigt planinstrument
- Är avgörande för kommunens arbete med långsiktigt hållbar utveckling
- Ska visa hur de allmänna intressena ska omhändertas, riksintressen omhändertas och MKN ska följas
- Ger vägledning för allt efterkommande arbete med planer, förhandsbesked, lov och byggande

Detaljplaner

- Processerna har kortats och flera olika processer införts – den förenklade har blivit den nya normala
- Digitalisering och bättre tillämpning av planbestämmelser
- Föreskrifter om detaljplan och planbestämmelse
- Barnkonventionen: hur ska den tillämpas i detaljplaneprocessen?
- De flesta detaljplaner finns redan, liten avvikelse, aktualitetsprövning? Bäst före-datum? Automatiskt upphävande?

LOV

- Har blivit en flora av svåröverskådliga regler om lovplikt, undantag, lovebefrielse, lovefritt och undantag från undantagen, till viss del olika regler inom dp och utanför dp
- Friggebodar, Attefallare och Bolundare
- Vad är så viktigt att staten (riksdag, regering, myndighet) måste reglera?
- Vad kan lämnas ”oreglerat”?
- Vilka åtgärder måste vara föremål för kommunens beslut?
- Vilka – idag lovpliktiga – åtgärder kan istället helt hanteras inom ramen för civilrättsliga överenskommelser eller tvister med grannar?

Byggprocessen

- Till stora delar helt nytt i PBL 2011
- Startbesked, arbetsplatsbesök, slutbesked m.m.
- Olika sorters byggherrar med mycket olika kompetens och erfarenhet hanteras på samma sätt i lagen
- Ska byggprocessen vara en kommunal angelägenhet?
- Att bedöma om kraven i PBL 8 kap. 4 § kan antas komma att uppfyllas ska inte vara olika beroende på vilken kommun
- Ska kommunen enbart hantera byggprocessen för sällan-byggherrar?
- Ska egenkontroll och statlig tillsyn gälla för professionella byggherrar?

Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter m.m.

- Delvis nytt i PBL 2011
- Fanns delvis i BVL tidigare
- Blev det bra?
- Innehåller många olika regler
- Här finns också ”grund”kraven som sedan preciseras i Boverkets föreskrifter (bl.a. byggreglerna)
- Vad av detta ”måste” staten reglera?
- Kan något tas bort?

Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter m.m.

Innehåller många olika regler

- Utformningskrav
- Tomtregler
- Tekniska egenskapskrav
- Hissar, linbanor
- CE-märkning
- Typgodkännande
- OVK
- Retroaktiva krav

Portalparagrafer – något att bry sig om?

- Beskriver det övergripande syftet med lagen
- Målsättning, viljeinriktning, anger de grundläggande värderingarna
- Den enskildes frihet
- Långsiktiga behov bör väga tyngre än kortsiktiga behov
- Har inte någon direkt rättslig betydelse
- Kan användas som tolkningshjälp och för att förstärka tillämpningen av andra paragrafer i lagen

Portalparagrafen

”...med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.”

Plan- och bygglagen 1 kap.1 §